

Generale regeling vermogensrechtelijke aangelegenheden

De tekst van deze ontwerp-generale regeling wordt ter behandeling door de generale synode voorgelegd, tegelijkertijd met de voorstellen in tweede lezing van Kerk 2025, deel 2 Back to basics.

Toelichting algemeen:

In deze generale regeling wordt nadere invulling gegeven aan de volgende onderwerpen: (te) kleine beheerscolleges, verruiming mogelijkheden tot verscherpt toezien alsmede afstemming en kwaliteit van toezien. Verwezen wordt naar de toelichting in het rapport Kerk 2025 deel 2: back to basics – ten behoeve van de behandeling in tweede lezing, met name naar paragraaf 5.2 resp. 5.4.

Deze nadere invulling van het toezien sluit ook aan bij ontwikkelingen inzake goed bestuur en het toezicht-op-toezicht dat door het CIO namens de gezamenlijke kerken (waaronder de Protestantse Kerk) recentelijk werd overeengekomen in een hernieuwd convenant over de anbiregeling (ondertekend 15 december 2017).

Artikelsgewijze toelichting:

Artikel 1 bevat een algemene bepaling waarin het kader wordt aangegeven voor de uitvoering van de verzorging van de vermogensrechtelijke aangelegenheden door gemeenten, diaconieën en klassicale vergaderingen.

In artikel 2 wordt een regeling gegeven voor het geval het college van diakenen of het college van kerkrentmeesters structureel te weinig leden telt: wanneer geen of zeer geringe vermogensbestanddelen aanwezig zijn kan het college worden aangevuld vanuit de kerkenraad ter plaatse; wanneer deze wel aanwezig zijn (zoals land, geldswaardige papieren of gebouwen) dient een door het klassicale college voor de behandeling van beheerszaken aan te wijzen persoon te worden toegevoegd. De colleges blijven in deze regeling in stand en bevoegd tot de uitoefening van hun taken; wanneer ook met deze mogelijkheden sprake is van onvoldoende bestuurskracht of andere onvolkomenheden dan zullen andere maatregelen overwogen dienen te worden (zoals samenvoeging van gemeenten).

In artikel 3 wordt een verruiming van de mogelijkheden gegeven om over te gaan tot het toepassen van verscherpt toezien waaraan in de praktijk behoefte is gebleken. In de nota “kerk 2025, een stap verder” wordt in paragraaf 5.4.1 gesteld dat de huidige regeling van verscherpt toezien in de praktijk niet toereikend is: in gevallen van onverantwoord beheer en voortgaande nalatigheid maar ook in een situatie waarin niet langer aan de verplichtingen dreigt te kunnen worden voldaan, zijn meer mogelijkheden gewenst om in het kader van verscherpt toezien te kunnen optreden.

Omdat in deze situatie ook sprake kan zijn van onvoldoende bestuurskracht, voorziet het derde lid van artikel 3 in de mogelijkheid om tot aanwijzing van gedelegeerden over te gaan.

Hier is anders dan in art. 2 sprake van gedelegeerden. In artikel 2 worden personen van buiten aan het college toegevoegd, omdat het college te klein is; deze toegevoegde leden zijn voluit lid van het college.

In dit artikel gaat het om verscherpt toezien; in dat kader biedt art. 3-3 het CCBB de mogelijkheid om gedelegeerden aan te wijzen die geen deel uitmaken van het college, maar bevoegd zijn om het college bindende aanwijzingen te geven.

In het vierde lid van dit artikel wordt een regeling getroffen voor het geval er sprake is van een (dreigende) insolventie. In dit artikel wordt een bredere toepassing gegeven aan wat nu in artikel 20 lid 3a van de GRRP is bepaald.

Artikel 3 lid 6 geeft een overeenkomstige toepassing voor het verscherpte toezien op een klassicale vergadering.

Artikel 4 van deze generale regeling is een uitwerking van de bevoegdheid van het generale college voor de behandeling van beheerszaken tot het geven van adviezen, richtlijnen en modellen, ten behoeve van de uitoefening van het toezicht door de classicale colleges voor de behandeling van beheerszaken. Beleidsafstemming en kwaliteitsbewaking en ook stroomlijning van procedures en gegevensuitwisseling worden hiermee bevorderd. Ook wordt in deze regelingen rekening gehouden met beginselen van goed bestuur (“good governance”) en eisen die van overheidswege kunnen worden gesteld (zoals de randvoorwaarden voor de anbigstatus in het kader van de groepsbeschikking die aan de Protestantse Kerk is verleend).

Met dit artikel wordt invulling gegeven aan hetgeen in paragraaf 5.4.4. van de nota Kerk 2025 – een stap verder is vermeld.

Voorstel

Generale regeling met betrekking tot vermogensrechtelijke aangelegenheden, als bedoeld in ordinantie 11 art. 2-4, 9, 11-3 en 22-1.

Artikel 1. **Algemeen**

- 1 Gemeenten, diaconieën en classicale vergaderingen zijn gehouden de adviezen en richtlijnen van het generale college voor de behandeling van beheerszaken te betrekken bij de verzorging van hun vermogensrechtelijke aangelegenheden.
- 2 Gemeenten, diaconieën en classicale vergaderingen zijn gehouden gebruik te maken van de modellen als bedoeld in artikel 4 lid 2.

Artikel 2. **Omvang colleges**

1. Indien het college van kerkrentmeesters of het college van diakenen minder dan 3 leden telt, overleggen kerkenraad en breed moderamen van de classicale vergadering over de wijze waarop de taken van het college worden verricht. Het breed moderamen van de classicale vergadering vraagt hierover het advies van het classicale college voor de behandeling van beheerszaken met het oog op het bepaalde in artikel 3.
2. Het breed moderamen van de classicale vergadering kan bepalen dat het college bevoegd is tot het verrichten van zijn taken wanneer door het breed moderamen van de classicale vergadering
 - a) een of meer ambtsdragers uit de kerkenraad aan het betreffende college worden toegevoegd
 - b) een of meer personen, door het classicale college voor de behandeling van beheerszaken aan te wijzen, aan het betreffende college worden toegevoegd.Niemand kan tegelijkertijd toegevoegd zijn aan of deel uitmaken van beide colleges.

3. Bij de toepassing van dit artikel wordt rekening gehouden met de omvang van de vermogensbestanddelen die in eigendom zijn van de gemeente resp. de diaconie van deze gemeente. Het generale college voor de behandeling van beheerszaken is bevoegd hiervoor richtlijnen op te stellen.

Artikel 3. **Verscherpt toezien**

- 1 Indien een college van kerkrentmeesters of een college van diakenen onder verscherpt toezien wordt geplaatst is dit college alsmede de kerkenraad gehouden de aanwijzingen van het classicale college voor de behandeling van beheerszaken op te volgen. Het classicale college voor de behandeling van beheerszaken brengt de aanwijzingen onverwijld ter kennis van het breed moderamen van de classicale vergadering.

- 2 Het classicale college voor de behandeling van beheerszaken kan daarbij bepalen dat het college van kerkrentmeesters of het college van diakenen eerst na voorafgaande toestemming van het classicale college voor de behandeling van beheerszaken bevoegd is tot:
 - a) het aangaan van rechtshandelingen betreffende het kopen, verkopen, verhuren, verpachten of op andere wijze vervreemden en bezwaren van registergoederen, van onroerende zaken en geldswaardige papieren, alsmede het bouwen, verbouwen, uitbreiden, restaureren of afbreken van een gebouw of een orgel;
 - b) het aangaan van een arbeidsovereenkomst;
 - c) het verstrekken of aangaan van geldleningen en het stellen van persoonlijke zekerheid ten behoeve van derden;
 - d) het aangaan van verplichtingen waarin niet bij vastgestelde begroting is voorzien;
 - e) het aanvaarden van erfstellingen, legaten en schenkingen onder last of voorwaarde;
 - f) het voeren van processen voor de overheidsrechter en het aangaan van overeenkomsten om geschillen op een andere wijze tot een oplossing te brengen.
- 3 Het classicale college voor de behandeling van beheerszaken kan bepalen dat besluiten inzake vermogensrechtelijke aangelegenheden door een college van kerkrentmeesters of een college van diakenen op wie het verscherpte toezien betrekking heeft alleen genomen kunnen worden in aanwezigheid en met instemming van gedelegeerden die daartoe worden aangewezen door het classicale college voor de behandeling van beheerszaken.
- 4 Indien aan het classicale college voor de behandeling van beheerszaken is gebleken dat een college van kerkrentmeesters of een college van diakenen niet langer in staat zal zijn aan zijn verplichtingen te voldoen, zijn deze colleges alsmede de kerkenraad van die gemeente verplicht tot het nemen van dan wel het meewerken aan die maatregelen, die naar het oordeel van het classicale college voor de behandeling van beheerszaken noodzakelijk zijn om, al dan niet tezamen met andere gemeenten, weer aan die verplichtingen te kunnen voldoen.
- 5 Het generale college voor de behandeling van beheerszaken is bevoegd richtlijnen op te stellen voor de wijze van vaststelling van deze insolventie en de daaraan verbonden gevolgen.
- 6 Dit artikel is van overeenkomstige toepassing ingeval van verscherpt toezien op een classicale vergadering als bedoeld in ord. 11-12-3.

Artikel 4. Taken generale college voor de behandeling van beheerszaken; afstemming en kwaliteit

- 1 Het generale college voor de behandeling van beheerszaken is, in het kader van de hem toevertrouwde taken als bedoeld in artikel 11-24-4, bevoegd tot het opstellen van adviezen, richtlijnen en modellen ten behoeve van de uitoefening van het toezien door de classicale colleges voor de behandeling van beheerszaken als bedoeld in artikel 1-1 van deze regeling. Het generale college voor de behandeling van beheerszaken houdt bij de formulering van deze stukken rekening met de algemene noties inzake goed bestuur van rechtspersonen en met de eisen die van overheidswege worden gesteld.
- 2 De adviezen, richtlijnen, en modellen ten behoeve van gemeenten en diaconieën betreffen ten minste de volgende onderwerpen:
 - a) modellen voor begroting en jaarrekeningen van gemeenten en van diaconieën, inclusief rekeningschema en de wijze waarop deze aan het classicale college voor de behandeling van beheerszaken ter beschikking worden gesteld;
 - b) richtlijnen voor meerjarenprognoses;
 - c) een handleiding voor de controle van jaarrekeningen;
 - d) een handleiding en richtlijn voor een beleggingsstatuut.

- 3 Het generale college voor de behandeling van beheerszaken stelt richtlijnen op ten behoeve van de classicale colleges voor de behandeling van beheerszaken. Deze betreffen tenminste de volgende onderwerpen:
 - a) de toepassing van artikel 2 van deze generale regeling in relatie tot de omvang van de te beheren vermogensbestanddelen;
 - b) het vaststellen van de insolabiliteit van gemeente of diaconie en de daaraan verbonden gevolgen;
 - c) een classificatiesysteem voor de beoordeling van jaarrekeningen.

- 4 Het generale college voor de behandeling van beheerszaken is bevoegd aanwijzingen te geven aan de classicale colleges voor de behandeling van beheerszaken met het oog op de bewaking van de kwaliteit van het toezien en de afstemming van beleid.

Artikel 5 **Slotbepaling**

Deze generale regeling wordt aangehaald als generale regeling vermogensrechtelijke aangelegenheden